

20 mei 2020

Protocol Herstart Universiteiten

1.1 Inleiding

Momenteel is er in Nederland sprake van een ‘intelligente lockdown’. Op basis hiervan zijn er in maart 2020 beperkingen opgelegd aan de doorgang van onderwijs- en onderzoeksactiviteiten op universiteiten. Zie bijlage 1.

Er zijn signalen dat er sprake is van een afvlakking van het aantal besmettingen van het covid-19 virus. Wel zullen er nog voor langere tijd beperkingen gelden in Nederland. De besluiten van het kabinet op 19 mei jl. betekenen voor de universiteiten het volgende:

- Medewerkers werken thuis indien hun werkzaamheden dit toelaten.
- Online onderwijs blijft het uitgangspunt. Onderwijsactiviteiten die niet of lastig op afstand zijn vorm te geven kunnen per 15 juni weer op de universiteit plaatsvinden.
- Voor het onderzoek blijven de huidige RIVM richtlijnen van kracht. Dit betekent onder meer dat het voor instellingen mogelijk is om medewerkers onderzoeksactiviteiten te laten verrichten binnen de fysieke locatie(s) van hogeronderwijsinstellingen, in het geval dit onderzoekswerk niet op afstand plaats kan vinden en mits dit organiseerbaar is binnen de algemene instructies van RIVM en GGD. Datzelfde geldt voor voorbereidende werkzaamheden van docenten voor onderwijsactiviteiten.
- Het verbod op evenementen is tot 1 september verlengd.

De richtlijnen in dit protocol vormen het kader waarbinnen de universiteiten de komende periode, conform de kabinetsmaatregelen, uitvoering geven aan de activiteiten op het gebied van onderzoek en onderwijs. Daarbij staat voornamelijk voorop dat wat online kan, ook online zal plaatsvinden. Voor wat betreft het onderzoek is dit protocol mede opgesteld namens de NWO- en KNAW-instituten.

Dit kader biedt ruimte voor eigen invulling door instellingen vanwege de enorme variëteit in de gebouwen, faciliteiten, openbare ruimte en openbaar vervoer, de variëteit in de omvang van studentengroepen en de variëteit in de mate waarin onderwijs- en onderzoeksactiviteiten online plaats kunnen vinden.

1.2 Universiteiten hebben een specifiek risicoprofiel

De universiteiten kennen ten opzichte van de andere onderwijssectoren een specifiek risicoprofiel, waarbij belangrijke uitgangspunten zijn:

- Leeftijdscategorie studenten en medewerkers: studenten aan universiteiten vallen grofweg in de leeftijdscategorie 18-26 jaar, en voor het grootste deel geldt dus dat zij (mogelijkerwijs) niet vallen in categorieën met een verhoogd risico. Medewerkers vallen in de leeftijdscategorie 25-67 jaar.
- Daarmee zijn er in de regel geen mensen op de campus die vallen in de risicogroep 70+, al behoren sommige medewerkers en studenten natuurlijk wel tot risicogroepen als patiënten met diabetes, longaandoeningen etc. Daarbij geldt specifiek voor UMC's en tandheelkunde-faculteiten dat zorg, onderzoek en onderwijs in hetzelfde gebouw, of in

ieder geval in nabijheid van elkaar, worden gecombineerd. Studenten, docenten en (kwetsbare) patiënten kunnen elkaar mogelijk sneller besmetten.

- Grote groepen op de campus/universiteitsgebouwen: op een universiteitscampus die volledig in bedrijf is, is er sprake van een hoge concentratie van studenten en medewerkers in de gebouwen met veel verloop gedurende de dag. Specifiek aandachtspunt is ook dat bij een aantal universiteiten een deel van de studenten woont op de campus.
- Grote groepen in een ruimte: veel reguliere fysieke onderwijsactiviteiten (zowel colleges als tentamens) vinden plaats in grote groepen in een ruimte (100+).
- Hoge mobiliteit en afhankelijkheid van OV: veel wo-studenten maar ook wo-medewerkers zijn afhankelijk van het OV om naar de universiteit of stageplek/praktijkomgeving te komen. De afspraken hierover (onder andere in veiligheidsregio's) zullen grotendeels bepalen hoeveel activiteit er mogelijk is binnen universiteitsgebouwen.
- Internationale populatie: zowel de studenten als de medewerkers van universiteiten hebben een diverse internationale achtergrond.

1.3 Uitgangspunten bij besluitvorming over opstarten en opschalen

Bij de besluitvorming over het opstarten en opschalen van activiteiten hanteren de universiteiten de volgende uitgangspunten:

1. De veiligheid en gezondheid (fysiek en mentaal) van studenten, medewerkers (en voor o.a. UMC's patiënten) hebben de hoogste prioriteit en daarin moet bij deze groepen vertrouwen zijn.
2. Richtlijnen van het RIVM en lokale noodverordeningen van de veiligheidsregio's zijn leidend en worden te allen tijde opgevolgd. Als uit het onderzoek van RIVM over kinderen en jongeren differentiatie ontstaat in richtlijnen tussen leeftijdsgroepen, vraagt dit om helderheid van het gevolg daarvan voor het wo.
3. Er is ruimte voor instellingen om gelet op hun eigen verantwoordelijkheid, continuïteit en organiseerbaarheid - in overleg met de medezeggenschap - eigen afwegingen te maken bij de toepassing van dit protocol.
4. Er wordt gestreefd naar gelijke rechten en plichten voor (buitenlandse) studenten en werknemers bij het opstarten van onderwijs en onderzoek.
5. Er wordt gestreefd naar samenhang tussen keuzes op het gebied van onderwijs, onderzoek, valorisatie en overige activiteiten.
6. Er wordt gestreefd naar consistentie in de manier waarop dit protocol wordt toegepast.
7. Er wordt groot belang gehecht aan zorgvuldige communicatie met medewerkers en studenten.
8. Er is ruimte voor maatwerk in de te nemen beschermingsmaatregelen, onder andere voor medewerkers en studenten uit risicogroepen. Hierbij moet een goede balans gevonden worden met de noodzaak om deze middelen in te zetten voor zorgprocessen.
9. De beschikbaarheid van het OV is mede bepalend voor de mate waarin activiteiten opgestart en opgeschaald kunnen worden.
10. Studenten en medewerkers die behoren tot de risicogroepen komen op basis van vrijwilligheid naar de campus.
11. Medewerkers en studenten worden naar huis gestuurd wanneer zij ondanks symptomen toch naar de campus zijn gekomen.

1.4 Prioriteiten bij opstarten onderwijsactiviteiten

Sinds vrijdag 13 maart vindt er geen fysiek onderwijs meer plaats op de universiteiten (behoudens enkele uitzonderingen, zie bijlage 1). Het is de universiteiten gelukt grote delen van het fysieke onderwijs te vervangen door afstandsonderwijs. Het is tegelijkertijd belangrijk dat er meer ruimte komt voor het opnieuw opstarten van fysieke onderwijsactiviteiten om studievertraging te beperken (met alle financiële en maatschappelijke kosten van dien).

De op 19 mei jl. aangekondigde kabinetsmaatregelen betekenen een versoepeling in het eerder aangekondigde verbod op fysiek onderwijs (zie bijlage 1). Onderwijsactiviteiten die op afstand plaats kunnen vinden, blijven vooralsnog op afstand plaats vinden. In lijn met het kabinetsbesluit om ruimte te bieden voor toetsing (tentaminering, examinering), praktijkonderwijs en begeleiding van kwetsbare studenten, focussen universiteiten zich op onderwijsactiviteiten die niet of lastig op afstand zijn vorm te geven. Bij het opstarten van onderwijs binnen de universiteitsgebouwen heeft prioriteit:

- Hervatten onderwijs in laboratoria / practica, waarbij afstudeerders prioriteit hebben
- Kleinschalig onderwijs, zoals kleine werkgroepen of (pre)klinisch onderwijs (waaronder tandheelkunde, diergeneeskunde) waarvoor geen goed online alternatief is
- Tentaminering / toetsing waar dit niet op afstand organiseerbaar is
- Mentoring en tutoring van kwetsbare studenten
- Scriptiebegeleiding daar waar dit niet online kan

Prioriteit heeft daarnaast het hervatten van (praktijk) stages, veldexcursies en (praktische) (afstudeer)projecten buiten de universiteitsgebouwen, voor zover die stopgezet zijn. Voor deze activiteiten worden de richtlijnen gevolgd die gelden op de plek waar deze activiteiten plaatsvinden.

Bij UMC's en andere zorginstellingen zal dit i.v.m. (corona)zorgprocessen die in het zelfde gebouw plaatsvinden niet altijd mogelijk zijn.

Na de zomer heeft ook de start van het fysieke onderwijs aan de nieuwe eerstejaarsstudenten prioriteit.

1.5 Prioriteiten bij opschalen onderzoeksactiviteiten

Sinds vrijdag 13 maart gelden er gezien de RIVM-richtlijnen en kabinetsmaatregelen flinke beperkingen voor de onderzoeksactiviteiten die op universiteiten kunnen plaatsvinden. Het is op dit moment voor instellingen wel mogelijk om medewerkers onderzoeksactiviteiten te laten verrichten binnen de fysieke locatie(s) van hogeronderwijsinstellingen, in het geval dit onderzoekswerk niet op afstand plaats kan vinden en mits dit organiseerbaar is binnen de algemene instructies van RIVM en GGD. Universiteiten, KNAW- en NWO-instituten hanteren op dit moment de volgende richtlijnen bij het invullen van de ruimte die er is voor onderzoek:

- Vooralsnog geldt dat onderzoeksactiviteiten die op afstand plaats kunnen vinden, ook op afstand plaats zullen vinden.
- Bij het invullen van de ruimte voor onderzoek binnen de universiteitsgebouwen, heeft de afronding van onderzoeksprojecten van PhD's en postdocs prioriteit. Daarbij weegt ook het belang van het onderzoek voor de gezondheidszorg en de bijdrage aan het verbeteren van de situatie rond corona zwaar.

1.6 Prioriteiten bij openen gebouwen

Sinds vrijdag 13 maart is, in verband met de RIVM-richtlijnen en kabinetsmaatregelen, een flink deel van de universiteitsgebouwen gesloten. Instellingen bezien de komende tijd welke noodzaak en ruimte er is, binnen de RIVM-richtlijnen en kabinetsmaatregelen, om het openstellen van gebouwen stapsgewijs weer op te schalen. Met het oog op de veiligheid van medewerkers en studenten, zal dit gefaseerd gebeuren. Vanzelfsprekend worden ook voor het ondersteunend- en beheerspersoneel de benodigde maatregelen genomen.

1.7 Kwantificering en besluitvorming per instelling, inclusief te nemen veiligheidsmaatregelen

Per instelling zal het instellingsbestuur, na vaststelling van dit protocol, kwantificeren welke activiteiten op de campus mogelijk zijn. Dit gebeurt in nauw overleg met de medezeggenschap en andere relevante partijen. Op basis hiervan zal besluitvorming plaatsvinden over de activiteiten die kunnen plaatsvinden, gelet op de totale ruimte die beschikbaar is. In de voorbereiding van die besluitvorming kunnen bijvoorbeeld de volgende stappen worden gezet:

- Inventariseren welke ruimten beschikbaar zijn, gebaseerd op de 1,5 meter regel.
- Berekenen op hoeveel personen de infrastructuur precies berekend is.
- Inventariseren welke prioriteiten gelden in de gehele instelling.
- Centraal bepalen hoe en door wie de ruimte, conform deze prioriteiten, wordt verdeeld.
- Het landelijke protocol uitwerken in een protocol per instelling.

Onderdeel van dat protocol per instelling is een pakket met maatregelen, gebaseerd op de richtlijnen van het RIVM en voorschriften van de regering, om te zorgen dat het opstarten van activiteiten op een veilige en verantwoorde manier gebeurt. Denk daarbij aan:

- Richtlijnen voor medewerkers en studenten m.b.t. wanneer zij wel / niet naar de universiteitsgebouwen mogen komen
- Maatregelen om te bewaken dat de 1,5 meter regel wordt nageleefd (vergelijkbaar met maatregelen zoals in protocol verantwoord winkelen). Denk daarbij aan het anders inrichten van laboratoria en tentamenzalen, maar ook regels voor het gebruik van gangen, trappenhuisen en liften
- Voorzien in toezicht op en handhaving van naleving van de 1,5 meter regel binnen de universitaire gebouwen.
- Extra hygiënemaatregelen (denk aan hygiënepunten bij de ingang van gebouwen en handalcohol op plekken waar geen stromend water/zeep aanwezig is)
- Werken in shifts en aandacht voor het schoonmaken van apparatuur
- Uitbreiding schoonmaakcapaciteit
- Afspraken over testen en contact met GGD
- Regels voor aankomsttijden en vertrektijden van medewerkers en studenten
- Aanpassingen in de roostering van onderwijsactiviteiten
- Regels voor het delen en schoonmaken van labmateriaal
- Communicatie over de maatregelen, inclusief communicatie over waar medewerkers en studenten terecht kunnen met vragen en zorgen
- Alle andere maatregelen die door de tijd heen noodzakelijk zullen blijken te zijn
- Specifieke uitzonderingen / richtlijnen voor studenten in een klinische setting, doordat wij hen houden aan professionele richtlijnen voor zorgprofessionals in en buiten het ziekenhuis

Bijlage 2 bevat een overzicht van de maatregelen die generiek voor alle universiteiten gelden.

1.8 Vervoersparagraaf

Universiteiten zijn een belangrijke partij in het gefaseerd herstarten van de samenleving. Om te voorkomen dat het openbaar vervoer te zwaar belast wordt met de herstart van het onderwijs in universitaire gebouwen hanteren universiteiten tot 1 september de volgende uitgangspunten¹ :

- Er wordt gezorgd voor maximale spreiding van activiteiten over de dagen en over de werkweek. Dit kan bijvoorbeeld door ruimere openingstijden ter verspreiding van vervoersstromen.
- Het aantal bewegingen van en naar de instelling dat op gang komt ten behoeve van het onderwijsproces is maximaal zo'n 20% van de reguliere omvang. Het grootste deel van de studenten en medewerkers zal ook in de komende periode dus nog niet fysiek op de universiteit aanwezig zijn.
- Alternatieve vervoersmethoden door medewerkers en studenten worden gestimuleerd. Dit kan bijvoorbeeld door:
 - o Medewerkers en studenten middels communicatie campagne te vragen om niet onnodig met het OV te komen als zij andere mogelijkheden hebben (bijvoorbeeld auto, fiets of lopen vanaf een station).
 - o Het stimuleren van, waar verantwoord, het gebruik van fietsen in plaats van bussen en trams.
 - o Het vergemakkelijken van de aanschaf van een fiets of e-bike door verruiming inzet vakantiedagen voor faciliteitenbudget.
 - o Het reserveren van (extra) parkeerplaatsen voor medewerkers en studenten.
 - o Aan te sluiten bij initiatieven van OV en touringcarbedrijven om extra capaciteit te genereren.
- Om het openbaar vervoer te ontlasten begint en eindigt het fysieke onderwijs niet tijdens spijtstijd. Dat kan bijvoorbeeld door het rooster hier op in te richten.
- De overheid heeft bepaald dat universiteiten onderwijsactiviteiten enkel mogen laten beginnen en eindigen tussen 11.00u-15.00u en na 20.00u. Studenten kunnen wel tussen 15.00u-20.00u op de universiteit verblijven, maar onderwijsactiviteiten mogen niet eindigen of beginnen tussen 15.00u-20.00u.
- Universiteiten zullen over de uitwerking van de opstart van het onderwijs contact hebben met de veiligheidsregio (vooral in bredere zin t.a.v. veiligheid en openbare orde), de lokale overheid (voor afstemming op het geheel van openbare orde, veiligheid, OV-gebruik en reisbewegingen) en de voor de instelling relevante vervoersbedrijven. Waar mogelijk wordt aangesloten bij reeds bestaande lokale samenwerkingsverbanden/overleggen met deze partijen
- Er is ruimte voor lokaal maatwerk om ook buiten de hierboven genoemde tijdslots onderwijs te laten beginnen of eindigen. Hiervoor is een akkoord van de voor de betreffende locatie relevante vervoersbedrijven noodzakelijk: zij beoordelen vooraf of dit de spreiding in het OV ten goede komt en het OV de stromen kan dragen. Dit akkoord moet bekrachtigd worden door het ministerie van I&W.
- Omdat studenten normaliter veel gebruik maken van het OV, hebben universiteiten een belangrijke taak in het voorkomen dat er lokaal een onbeheersbare situatie ontstaat bij

¹ Deze paragraaf geldt enkel voor onderwijsactiviteiten in de universitaire gebouwen en niet voor activiteiten zoals stages en coschappen die buiten de universiteiten plaatsvinden; daarvoor worden de richtlijnen gevolgd die gelden op de plek waar deze activiteiten plaatsvinden. Daarnaast zijn de gegeven voorbeelden ter illustratie en gelden niet als richtlijn.

de opstart van het OV. Door op basis van bovenstaande uitgangspunten te handelen kan invulling gegeven worden aan deze taak.

Bijlage 1

Overheidsrichtlijnen tot en met 19 mei op basis van Servicedocument Hoger Onderwijs 24 april

In het ho zijn tot en met 19 mei geen onderwijsactiviteiten, inclusief toetsing, op de locaties van hogeronderwijsinstellingen. Dit wordt opgevat als:

Er vinden geen onderwijsactiviteiten plaats in de gebouwen van hogeronderwijsinstellingen:

- Onderwijsactiviteiten worden gedefinieerd als alle georganiseerde activiteiten waarbij sprake is van een fysieke ontmoeting tussen docent(en) en student(en) op locaties van hogeronderwijsinstellingen en UMC's. Hiermee worden alle activiteiten bedoeld die in verschillende fasen van de onderwijsketen plaats vinden van instroom tot en met alumni-activiteiten, inclusief contractonderwijs.
- Alle activiteiten die niet direct bijdragen aan het georganiseerd onderwijs worden afgeschaald. Hieronder vallen ook activiteiten van studie- en studentenverenigingen. Wat dit concreet betekent is aan de interpretatie van de instelling.
- Onder onderwijsactiviteiten worden niet verstaan de verdediging van scripties en promoties in kleine kring (deze vinden uiteraard als mogelijk online plaats) en (eind)examenactiviteiten waarbij fysieke aanwezigheid van de student nodig is. Te allen tijde wordt rekening met de algemene instructies van RIVM en GGD gehouden, zoals voldoende afstand van elkaar.
- Onderzoeksactiviteiten kunnen wel op de locatie van de instelling plaats vinden, mits passend binnen de algemene instructies van RIVM en GGD.
- Voor de omgang met faciliteiten op de campus, zoals bibliotheken en onderzoeksruimten, kunnen instellingen zelf keuzes maken. Ook hier geldt dat die passen binnen de algemene instructies van RIVM en GGD.

Bijlage 2

Maatregelen die voor alle universiteiten gelden

Toegang tot universiteitsgebouwen	Maatregelen op de universiteit	Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)
<p>Medewerkers hebben geen toegang tot universiteitsgebouwen in het geval van:</p> <ul style="list-style-type: none">- Corona-infectie van jezelf of een gezinslid.- Verkoudheidsklachten bij jezelf.- Koorts bij jezelf of een gezinslid. Je mag pas weer naar het werk gaan als werknemer of gezinslid minimaal 24 uur klachtenvrij is. <p>Thuiswerk wordt georganiseerd als de functie dat toelaat.</p> <p>Studenten hebben geen toegang tot universiteitsgebouwen in het geval van:</p> <ul style="list-style-type: none">- Corona-infectie van jezelf of een gezinslid, of huisgenoot.- Verkoudheidsklachten bij jezelf.- Koorts bij jezelf, een gezinslid of een huisgenoot. Je mag pas weer naar de universiteit gaan als de betreffende persoon minimaal 24 uur klachtenvrij is.- Rekening houden met kwetsbare studenten	<ul style="list-style-type: none">- Geen handen schudden.- Instructie regelmatig de handen te wassen met zeep en/of gebruik maken van desinfecterende handgel met minimaal 70% alcohol.- Instructie om de handen min. 6x per dag te wassen, volgens de instructie. In ieder geval voor het eten, na toiletbezoek, na het reizen met het openbaar vervoer, na het schoonmaken.- Instructie gezicht niet aanraken, in de elleboog niezen/ hoesten, zelf papieren zakdoekjes meenemen. En deze na één keer gebruik weg gooien. Daarna handen wassen.- Instructie 1,5 meter afstand te houden en aanpassen organisatie en werkplek hierop.- Indien minder dan 1,5 meter onvermijdbaar is (bijvoorbeeld in UMC's), RIVM-richtlijnen aanhouden.- Regelmatig schoonmaken. Als het kan spullen desinfecteren met 70% isopropylalcoholdoekjes- Spullen en materialen niet met anderen delen en schoonhouden.- Ruimtes ventileren.- Zoveel mogelijk werken in vaste teams- Opstellen hygiëneplan en aanwijzen 'corona-coördinator'- Communicatie naar medewerkers over waar ze met hun vragen en zorgen terecht kunnen	<p>Alle hygiënische voorzorgsmaatregelen</p>